

Алексеев Л. М.

доктор економічних наук, професор
Івано-Франківський навчально-науковий інститут менеджменту
Західноукраїнського національного університету,
м. Івано-Франківськ, Україна

Савчук Н. В.

доктор економічних наук, професор
Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана,
м. Київ, Україна

Артеменко Л. Б.

кандидат економічних наук, доцент
Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя,
м. Тернопіль, Україна

ФІНАНСОВА ІНТЕГРАЦІЯ ТА ТРАНСМІСІЯ МОНЕТАРНОЇ ПОЛІТИКИ В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНОЇ НЕВИЗНАЧЕНОСТІ

Фінансова інтеграція в єврозоні (ЄЗ) залишається фундаментальним структурним фактором, що визначає ефективність і рівномірність трансмісії монетарної політики (ТМП) Європейського центрального банку (ЄЦБ), особливо в умовах підвищеної глобальної невизначеності. Рада керуючих ЄЦБ схвалила рекомендації Цільової групи високого рівня щодо спрощення, які передбачають: зменшення кількості елементів у рамках зваженого за ризиком капіталу та коефіцієнта важеля; запровадження суттєво спрощеного пруденційного режиму для менших банків, що сприяє розвитку діючого режиму ЄС; створення європейського механізму управління, який забезпечує цілісний погляд на загальний рівень капіталу; завершення формування союзу заощаджень та

інвестицій, включаючи завершення банківського союзу, для стимулювання транскордонної інтеграції та створення ефективніших ринків капіталу [1].

Запропоновані комплексні заходи спрямовані на спрощення рамок для збереження стійкості європейської банківської системи та забезпечення ефективного досягнення цілей мікропруденційними, макропруденційними органами та органами з врегулювання криз. Це сприятиме європейській гармонізації та фінансовій інтеграції. Важливим є спрощення структури вимог до капіталу банків та буферів (так званих «капітальних стеків»). Під час об'єднання буферів необхідно зберегти існуючі повноваження та компетенції органів влади. Для підвищення якості капіталу банків запропоновано посилити здатність додаткового капіталу першого рівня (Additional Tier 1) поглинати збитки під час нормальної діяльності банку, що відповідатиме стандартам Базеля та збереже стійкість.

Щодо рамок врегулювання банківських криз, то передбачено узгодження вимог до врегулювання, що застосовуються до всіх банків, із тими, що діють для глобальних системно важливих банків. Це слід робити без зменшення компонентів балансів банків, які можуть використовуватися для поглинання збитків та рекапіталізації у разі кризи, зберігаючи відповідність міжнародним стандартам ЄС, підвищуючи прозорість і передбачуваність правил. Стосовно нагляду має бути завершеним Єдиний набір правил (Single Rulebook) та гармонізація норм щодо ліцензування, корпоративного управління та операцій із пов'язаними сторонами. Крім того, наглядовим органам слід надати більшу гнучкість щодо частоти перегляду внутрішніх моделей банків. ЄЦБ опублікував звіт «Оптимізація нагляду, збереження стійкості», який обговорює поточну програму підвищення ефективності, продуктивності та орієнтації на ризики європейського банківського нагляду.

Подальше спрощення загальноєвропейського стресового тестування шляхом оптимізації його методології та обсягів, визначення цілісного підходу на загальний рівень капіталу в банківському союзі та міжкраїнові гетерогенності,

створення повністю інтегрованої системи звітності на європейському рівні для статистичних, пруденційних та резолюційних цілей сприятиме фінансовій інтеграції в єврозоні.

Композитні індикатори фінансової інтеграції (КІФІ) на основі цін та обсягів агрегують дані з вибірки індикаторів, специфічних для окремих ринків, тим самим надаючи комплексний огляд фінансової інтеграції в зоні євро. КІФІ на основі цін побудовано з вибірки індикаторів на основі цін, які охоплюють чотири основні сегменти: грошовий ринок, ринок облігацій, ринок акцій та банківський ринок [2]. Усі вхідні ряди, що використовуються для складеного індикатора фінансової інтеграції на основі цін, вимірюють дисперсію цін, причому вищі значення дисперсії цін зазвичай свідчать про нижчий ступінь фінансової інтеграції. У прикладному контексті проблема полягає в тому, як пов'язати перетворені вхідні ряди з теоретичним станом ідеальної інтеграції – кожен індикатор може надавати інформацію лише щодо відносного ступеня фінансової інтеграції, досягнутого протягом конкретного періоду спостереження. Зокрема, (перетворений) індикатор може демонструвати зростаючу тенденцію для свого набору даних, сигналізуючи про покращення фінансової інтеграції, але попри цю тенденцію – фактичний стан інтеграції може бути низьким порівняно з іншими сегментами ринку або з станом ідеальної інтеграції.

Передача монетарної політики розпочинається на фінансових ринках, де фінансова інтеграція забезпечує ефективну та однорідну реакцію цих ринків у єврозоні. Фінансова фрагментація порушує цей процес, оскільки умови кредитування в кожній державі-члені стають ідіосинкратичними та не узгоджуються із загальною монетарною політикою. Це може послаблювати передачу монетарної політики до цін і обсягів виробництва. Незважаючи на значну увагу до цієї проблеми в політичних дискусіях, емпіричні дані щодо впливу ступеня фінансової інтеграції на передачу монетарної політики в ЄЗ залишаються обмеженими [3]. Зокрема, бракує кількісних доказів того, як фрагментація послаблює передачу до цін і виробництва.

В умовах глобальної невизначеності, рівень якої, за попередженнями ЄЦБ, є безпрецедентно високим через геополітичні ризики та економічні шоки, ефективність конвенційних монетарних заходів значно знижується [4]. Коли економічна невизначеність висока, домогосподарства та підприємства відкладають довгострокові інвестиції, що притуплює їхню реакцію на зміни процентних ставок [5]. Крім того, несподіване зростання невизначеності економічної політики негативно впливає на банківське кредитування, а геополітичний ризик призводить до зниження прибутковості банків, особливо менших та слабо капіталізованих, які стикаються з вищими витратами на фіндування. Таким чином, на ТМП у єврозоні діють дві протилежні сили: ФІ посилює її, а глобальна невизначеність пригнічує. Це створює стратегічну необхідність для єврозони як інституції продовжувати структурні реформи, що поглиблюють інтеграцію, як необхідний механізм для збереження базової ефективності монетарної політики.

Список використаних джерел

1. Governing Council proposes simplification of EU banking rules.
URL: <https://www.ecb.europa.eu/press/pr/date/2025/html/ecb.pr251211~aa5c9271b8.en.html>.
2. Financial integration and structure in the euro area Statistical annex.
URL: https://www.ecb.europa.eu/press/fie/pdf/ecb.fie251120_annex.en.pdf.
3. Joao B. Duarte, Mariana N. Pires. Financial integration and the transmission of monetary policy in the euro area. *Working Paper Series*. 2025. N 3165. 49 p.
4. Tulai O., Alekseyenko L., Dmytryshyn M., Yatsukh R., Zapolskyi O., Bilan O. Adaptive Information of the Financial System to the Challenges of Global Uncertainty. In: Hamdan, R.K. (eds) *Tech Fusion in Business and Society . Studies in Systems, Decision and Control*. 2025. Vol 234. Springer, Cham. https://doi.org/10.1007/978-3-031-84636-6_14.

5. Alekseyenko L., Tulai O., Dmytryshyn M., Stetsko M., Kvasnytsia O., Vilchynskyi V. Information Assistance for Regulation of Financial Market Business Intelligence in the Context of Global Reset. In: Hamdan, A. (eds) *Achieving Sustainable Business Through AI, Technology Education and Computer Science. Studies in Big Data*. 2024. Vol 163. Springer, Cham. https://doi.org/10.1007/978-3-031-73632-2_58.